

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR DE L'ANY 2000
Divendres 22 de setembre
A la plaça Joan Miró

Diuen que el present sols es un moment que viu comprimit entre un passat que desapareix i un futur que sempre està per arribar.

El passat de cadascun de nosaltres, es defineix àmpliament amb els nostres avantpassats. Gran part del que es una persona, ho es en relació amb els seus ascendents. En el meu cas, tots els meus avis son de Mont-roig.

L'avi Cisquet Rom deia que el seu pare tenia "dos bancs a la plaça de l'Església", i després irònicament hi afegia que "de fuster". Ja gran i malalt, albirant la fi, va buidar sobre paper el que ell recordava del Mont-roig antic. Va fer diversos textos curts i un llibre sobre "L'Obrera" (1911-1924). Pocs mesos abans de morir va poder assistir a l'homenatge que el poble li va fer a Joan Miró: des d'aquell balcó damunt del bar, a cal Escuro. Es qui "m'obrí les portes del coneixement" d'aquesta terra.

L'avia Dolors de "ca la Pobreta" recull les dues vessants típiques: de família paterna republicana i materna carlina. Afectuosament s'intercanviaven cançons on uns se'n reien dels altres. El seu pare Josep Ferratjes Munté fou un dels fundadors de "L'Obrera".

Si l'avi Cisquet m'introduí, amb les seves converses, en l'espai polític i cultural, l'avia Dolors fou la connexió amb les tradicions de Mont-roig, les cançons, i les històries de gent antiga; es sabia de memòria les relacions de parentiu de mig poble.

Aquests eren els avis amb qui vaig conèixer a Barcelona, però sempre pensant i vivint Mont-roig. Una gran fotografia mural de la muntanya de l'ermita de la Mare de Déu de la Roca presideix el menjador de casa els pares.

Dels avis de Mont-roig sols vaig arribar a conèixer a l'avia Teresa (de cal "Petroli") casada a "cal Panadero". De les meves estades en aquella casa del carrer (ara) Riba i Mestre, em deu venir la meva passió pel cinema. Al igual que aquell xiquet de la pel·lícula "Cinema Paradiso" jo he vist projectar pel·lícules des de la cabina del "cal Panadero" al costat del entranyable operador Jaume Olivé (dit "Pató"). Tan aviat com va ser possible jo també vaig pujar a la meua filla Clara a la cabina de projecció; ja era en el nou "Cinema Martí". Sempre m'he sentit reconegut com "el fill gran del Panadero petit".

Per a mi, el poble eren les festes de la Fira, de la Festa Major o la Setmana Santa. A més de "cal Panadero" a vegades m'allotjava al carrer d'Amunt, a la casa de l'avia Dolors (al núm. 15) o també a casa la tieta Pilar Capafons, filla de la "Rosa Bessona" i casada amb l'entranyable tiet Diego, al mateix carrer (al núm. 43).

Anys després vaig recuperar aquell ambient del carrer d'Amunt quan els meus sogres, el Miquel i la Manolita, hi van comprar una casa (al núm. 65).

En els meus estius de xiquet m'estava als Prats, a prop de l'estació del tren. No hi havia turistes, encara no s'havien inventat. Amb el meu germà Francesc ajudàvem a les feines

del hort: regar, canviar la pressa, collir bajoques... Els veïns eren la munió de fills de “cal Beate” amb els seus cosins de Terrassa; i, un xic més enllà, els de “cal Xarel” que eren de la Cala de l’Ametlla. Vaig començar a conèixer d’altres realitats i parlars.

En aquells Prats de finals dels cinquanta, quan la mare veia una barca de Cambrils pescant a prop de la platja, m’hi enviava corrent per que l’avisés fent moure els braços per tal d’indicar-li que si s’acostava li compraríem aquell peix acabat de pescar.

Els diumenges fèiem “festa grossa”, anàvem a peu des de casa fins al “Mas d’en Romeu” a oír missa. Els xiquets caminàvem per la via del tren fins el “xiringuito”. Al arribar al “Mas d’en Romeu” vèiem baixar pel barranc de la Pixerota al senyor Miró, al pintor Joan Miró. Sovint explico a algun amic de Barcelona, tot mirant aquell quadre de “La casa de la palmera”, del 1918, que darrera d’aquell balcó del segon pis jo confessava els meus pecats juvenils.

Per pujar a les festes aprofitava algun viatge de retorn al poble del tiet Josep Ferratjes, que baixava de tan en tan als Prats a conrear la petita finca que tenim i a passar el dia amb la seva estimada germana, la meva avia Dolors. Anava amb el meu farcellet amb la roba de “mudar” mentre el carro avançava per aquelles marcades roderes d’una carretera encara sense asfaltar.

El meu Mont-roig era el de la platja, de les terres a prop del mar. Aquest era el meu present, les meves vivències. El poble i el seu entorn era el rerepaís, el Mont-roig dels meus ascendents, d’on m’havien explicat tantes coses. Aquest territori l’he començat a conèixer més a fons ja de gran, quan he anat recorrent els camins del terme: pels camps que plàcidament ens duen a Vilanova, pels més feréstecs que ens allunyen cap a Colldejou, i per la plana conreada entre el poble i el mar.

Mont-roig es per a mi aquells horts amb enciams, bajoques, tomaques i mulons. Aquelles parades de garrofers, olivers, i amb algun ametller. Aquelles vinyes on he fet algunes veremes. També les figueres, o el fonoll verd i groc del costat dels camins apunt per endur-se’l a la boca, les figues de moro, les atzavares amb el seu “pal de ballari”... O aquelles lluernes que gairebé han desaparegut.

Un dia de l’estiu del 1987, ens va deixar l’amic Raül Ruiz. Quedaven enrera vint anys de sentir Mont-roig com la expressió comuna de mediterraneïtat. Amb el Raül ens intercanviaven cromos, ell parlava de literatura, art i història i jo de cinema i del Mont-roig dels avis. Crec que d’aquí sorgiren dos llibres seus: “La mirada del idiota” sobre una forma de mirar innocentment la realitat i farcida de pel·lícules estimades, i la seva sèrie de narracions de “Rocabruna”, sobre aquell poblet “Roca **bruna**” que ens remet a “Mont **roig**”.

Lligat a aquell “compañero del alma, tan temprano...” fou la troballa inesperada de Jacint Salvadó, el nostre “Cintu Quadrus”. Era a finals de 1984. Setze anys després, aquest agost del 2000, hem tingut el goig de poder veure una exposició monogràfica sobre la seva obra a Mont-roig, aquí al costat a l’església vella. Espero que n’hàgiu gaudit.

La proposta del itinerari Miró, aquest “3MR” (“Mirar Miró Mont-roig”) també està relacionada amb aquelles llargues xerrades d’estiu al porxo del seu xalet de Les Pobles amb el Raül Ruiz.

El Marqués de Mont-roig, “Cintu Quadrus”, Joan Miró que baixava corrent pel camí cap el mar, el Raül que l’havia imitat algun cop pel mateix camí, els “Ninots mironians”, aquella màgica “Rocabruna”, el Miquel “Beatet”, la revista “Ressò mont-roigenc”, els meus ascendents, avis i pares, tots ells formen la meua “constel·lació” vivencial de Mont-roig. Desitjo anar-la engrandint.

Fins ara he parlat bàsicament del passat, en aquest moment intentaré albirar un futur mont-roigenc particular i estimat. Crec que Mont-roig deu apostar per la cultura. Quan d’altres indrets de preus més assequibles envaeixin els mercats, només la qualitat i la singularitat permetran sobreviure a la indústria turística; aleshores la cultura, el nom universal de Joan Miró, ens podrà diferenciar enmig de l’abundant oferta.

Caldria delimitar el poc reconegut terme de Mont-roig com a “territori mironià”, fonamentalment al creuar la riera de Riudecanyes o al arribar-hi des del sud.

Es el moment d’endegar un “Centre Miró”, a la manera del excel·lent “Centre Picasso” d’Horta de Sant Joan. I, paral·lelament, sumar esforços amb aquest poble de la Terra Alta. Poc a poc es podrien anar fent reproduccions dels quadres de Miró.

I, amb uns quants deures fets, cercar la col·laboració de la Fundació Miró de Barcelona per aconseguir alguna exposició temporal, i de la família Miró per poder obrir al públic el seu estudi del Mas.

També vull creure en la possibilitat de fer un “Espai Jacint Salvadó”. Tenim el material de l’exposició que acabem de fer. Hem d’aprofitar que el nostre Cintu Quadrus fou el model dels famosos arlequins de Picasso.

Per altre banda, caldria empescar-se un recorregut pel “Mont-roig” antic, a mi m’agrada dir-li el “Mont-roig de les costes”. Fer un fulletó, documentant-ho amb les històries i llegendes del poble. I tenir cura d’aquests indrets: les costes del Manescal, Vilà, Calendin, Benjamin i del Jacint Salvadó; els corredors de Sant Antoni i de cal Jordi...

Miró, Salvadó, i el “Mont-roig de les costes”, son tres esperances estimades.

Després d’aquesta dissertació entendreu que el meu íntim amic Joan Gart digui que Mont-roig es el meu paradís habitable.

En aquest moment present, quan ja fa un grapat de minuts que us estic parlant, me’n adono que tots vosaltres ja també formeu part del meu passat (immediat).

Repensem el passat, gaudim del present i desitgem (i lluitem per) un futur millor per a tothom.

Visca “Rocabruna”. Gràcies Mont-roig.

Martí Rom